

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

ОРГАНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ТА АУДИТУ

робочий зошит для виконання практичних завдань та самостійної роботи

здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти

освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування»

денної та заочної форми здобуття вищої освіти

(прізвище, ім'я, по батькові, група)

Миколаїв
2024

УДК 336.025.2:657.6

О-64

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від «17» вересня 2024 р., протокол № 1.

Укладачі:

В. В. Галкін – старший викладач кафедри обліку і оподаткування
Миколаївського національного аграрного університету

Т. В. Галкіна – головний бухгалтер
Миколаївського національного аграрного університету

Рецензенти:

Д. А. Степанюк – заступник начальника управління
– начальник відділу контролю в аграрній галузі,
екології та природокористування
управління Південного офісу Держаудитслужби
в Миколаївській області

О. І. Мельник – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування Миколаївського
національного аграрного університету

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Належне функціонування системи державного контролю та аудиту дозволяє завчасно виявляти відхилення від прийнятих стандартів законності, результативності та ефективності управління суспільними ресурсами. В результаті функціонування системи державного контролю та аудиту суспільство отримує важливу інформацію про якість роботи держави, що безпосередньо впливає на рівень суспільної підтримки чинної влади.

Державний контроль та аудит – інструмент суспільства, за допомогою якого воно бере участь в управлінні суспільними ресурсами. Забезпечення якості незалежного зовнішнього контролю та аудиту дозволить удосконалити систему державного управління, наслідком чого має стати дотримання законодавства при здійсненні операцій із загальнодержавними ресурсами.

Основною метою дисципліни «Організація державного контролю та аудиту» є засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних знань щодо організації державного контролю та аудиту державними органами України, а також основних вимог законодавчо-нормативних актів відносно організації таких державних заходів.

Під час засвоєння дисципліни, користуючись робочим зошитом та базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua), здобувачі вищої освіти застосовують на практичних заняттях сучасні форми і методи державного контролю та аудиту.

Навчальний процес згідно із програмою навчальної дисципліни «Організація державного контролю та аудиту» здійснюється у таких формах: лекційні та практичні заняття, самостійна робота здобувачів вищої освіти, поточний контроль.

Модуль 1

Загальні положення державного контролю та аудиту

Заняття 1. Організаційні основи державного контролю

Мета практичного заняття – засвоєння теоретичних знань щодо загальних положень державного контролю.

1.1. Дати визначення наступним видам контролю та вказати якими документами оформляються їх результати.

Державний фінансовий аудит _____

Інспектування _____

Перевірка закупівель _____

Моніторинг закупівлі _____

1.2. Зазначити що передбачає:

Документальна перевірка – _____

Фактична перевірка – _____

1.3. Дати визначення видам державного фінансового контролю залежно від часу проведення:

- попередній контроль - _____

- поточний контроль - _____

- подальший (ретроспективний) контроль або «контроль за фактом» - _____

Питання для самостійного опрацювання теми:

1.4. Користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua) ознайомитись із Порядком координації одночасного проведення планових перевірок (ревізій) контролюючими органами та органами державного фінансового контролю.

1.5. Відповідно до Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» вказати в чому працівники правоохоронних органів зобов'язані сприяти службовим особам органу державного фінансового контролю.

Заняття 2. Теоретичні засади державного аудиту

Мета практичного заняття – засвоєння теоретичних знань щодо загальних положень державного аудиту.

2.1. *Вказати, які органи влади здійснюють державний аудит:*

2.2. *Дати визначення видам державного аудиту:*

Державний фінансовий аудит _____

Фінансовий аудит _____

Аудит ефективності _____

2.3. *Зазначити, що є предметом дослідження фінансового аудиту:*

2.4. *Дати визначення наступним критеріям:*

достовірності - _____

відповідності - _____

повноти - _____

цільового використання коштів - _____

законності - _____

2.5. Вказати, які види державного фінансового аудиту здійснюються органами Державної аудиторської служби України:

2.6. Вказати, які аудити здійснює Рахункова палата України:

Питання для самостійного опрацювання теми:

2.7. Відповідно до Бюджетного кодексу України дати визначення наступним основним термінам:

бюджетна система України - _____

бюджетне асигнування - _____

бюджетне зобов'язання - _____

бюджетні установи - _____

витрати бюджету - _____

власні надходження бюджетних установ - _____

гарантований державою борг - _____

державний борг - _____

дефіцит бюджету - _____

кошторис - _____

міжбюджетні трансферти - _____

паспорт бюджетної програми - _____

профіцит бюджету - _____

Модуль 2

Організація державного контролю та аудиту

Заняття 3. Організація контролю за активами підприємства

Мета практичного заняття – закріпити знання щодо організації контролю за активами підприємства.

3.1. Відповідно до Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань – інвентаризація необоротних активів та запасів перед складанням річної фінансової звітності проводиться до дати балансу в період (вказати):

3.2. Вказати групи нематеріальних активів визначених Податковим кодексом України

група 1 - _____

група 2 - _____

група 3 - _____

група 4 - _____

група 5 - _____

група 6 - _____

3.3. Користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua) - ознайомитись із Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні та вказати наступні визначення та окремі порядки щодо ведення касових операцій:

- готівкові розрахунки (розрахунки готівкою) - _____

- касові операції - _____

- ліміт каси - _____

- установи/підприємства мають право зберігати у своїй касі готівку понад установлений ліміт каси для виплати:

протягом _____

- якщо установою/підприємством ліміт каси не встановлено (незалежно від причин такого невстановлення), то він вважається (вказати) _____

- видача підзвітній особі готівки під звіт проводиться за умови (зазначити) _____

3.4. Готівка, що зберігається в касі, але не підтверджена касовими документами, вважається (вказати) _____

Ситуаційна задача № 1

У поточному році державним підприємством придбано автомобіль вартістю 933000 грн., в той час як бізнес-планом розвитку та фінансовим планом підприємства на поточний рік придбання автомобіля не передбачено.

Користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua)

Визначити який нормативно – правовий документ порушено (вказати статтю, пункт, абзац, частину) щодо виконання фінансового плану державним комерційним підприємством

Ситуаційна задача № 2

Ревізією з питання повноти та своєчасності оприбуткування пального (бензину) встановлено, до реєстрів бухгалтерського обліку підприємством внесені занижені обсяги щодо фактично оприбуткованого та використаного пального, що призвело до заниження вартості активів станом на 31 грудня минулого року на суму 3300 грн.

Користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua)

Визначити який нормативно – правовий документ порушено (вказати статтю, пункт, абзац, частину) щодо заниження вартості активів

Ситуаційна задача № 3

Ревізією касових операцій встановлено, що об'єктом контролю впродовж січня поточного року проведено списання коштів, виданих підзвіт для придбання товарно-матеріальних цінностей, на видатки без отримання товарів на суму 23000 грн. Проведеними в ході ревізії зустрічними звірками у постачальників не підтверджено факт відпуску товарно-матеріальних цінностей.

Користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua)

Визначити який нормативно – правовий документ порушено (вказати статтю, пункт, абзац, частину) щодо бухгалтерського обліку

Питання для самостійного опрацювання теми:

3.5. *Опрацювати наказ Мінпраці України від 12.05.96 N 43 «Про затвердження Переліку робіт, при виконанні яких може запроваджуватися колективна (бригадна) матеріальна відповідальність, умови її застосування і Типового договору про колективну (бригадну) матеріальну відповідальність».*

3.6. *Ознайомитись із типовими формами для відображення бюджетними установами результатів інвентаризації, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 17.06.2015 № 572.*

3.7. *Постанова правління Національного банку України від 29.12.2017 № 148 «Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні».*

Заняття 4. Організація контролю за розрахунками, доходами та витратами.

Мета практичного заняття – поглибити знання щодо стану розрахунково-платіжної дисципліни, визначення доходів і витрат.

4.1. Користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua) – інвентаризація дебіторської та кредиторської заборгованостей перед складанням річної фінансової звітності проводиться до дати балансу в період (вказати) трьох місяців.

4.2. Зазначити загальну позовну давність та нормативно-правовий документ, яким це визначено, (вказати статтю)

4.3. При перевірці питання «Взяття та облік зобов'язань» на що особливу увагу необхідно звернути в бюджетних організаціях (вказати)

4.4. Користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua) – опрацювати питання «Оцінка доходу» визначену Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 15 "Дохід", затвердженого наказом Міністерства фінансів України 29.11.99 N 290.

4.5. Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 "Витрати", затвердженого наказом Міністерства фінансів України 31.12.99 N 318, вказати значення наступних термінів:

- прями витрати - _____

- об'єкт витрат - _____

До складу прямих матеріальних витрат включається (зазначити) _____

До складу прямих витрат на оплату праці включаються (вказати)

До складу інших прямих витрат включаються (вказати)

Ситуаційна задача № 4

Перевіркою банківських виписок щодо вартості придбання матеріальних цінностей встановлено, що державним підприємством у минулому році придбано добрива азотні (аміачна селітра) на суму 655000 грн. без застосування процедур закупівель.

Користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua)

Визначити який нормативно – правовий документ порушено (вказати статтю, пункт, абзац, частину) щодо державних закупівель

Ситуаційна задача № 5

В обліку державного підприємства встановлено завищення кредиторської заборгованості по п'яти контрагентам на суму 125000 грн, яка втратила критерії визнання зобов'язань, які підлягають погашенню. Крім того, відповідно до інформації, отриманої на запит щодо заборгованості від підприємств – кредиторів, заборгованість у їх обліку не рахується.

Користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua)

Визначити який нормативно – правовий документ порушено (вказати статтю, пункт, абзац, частину) щодо обліку зобов'язання

Ситуаційна задача № 6

Ревізією встановлено наявність в обліку державного підприємства станом на січень поточного року простроченої безнадійної дебіторської заборгованості двох дебіторів на загальну суму 50000 грн., яка утворилась в минулих роках, не підтверджена актами звірянь взаєморозрахунків та втратила ознаки активу.

Користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua)

Визначити який нормативно – правовий документ порушено (вказати статтю, пункт, абзац, частину) щодо бухгалтерського обліку такої дебіторської заборгованості?

Ситуаційна задача № 7

Перевіркою подорожніх листів вантажних автомобілів щодо кількості вивезених відходів з даними фактично нарахованих доходів за вивіз відходів встановлено здійснення комунальним підприємством більшої кількості ходок, ніж передбачено графіками. Внаслідок надання послуг з вивезення відходів безоплатно, в тому числі без складання та надання рахунків, підприємством недоотримано доходів на суму 23000 грн.

Користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua)

Визначити який нормативно – правовий документ порушено (вказати статтю, пункт, абзац, частину) щодо недоотримання доходу і вимог документального забезпечення записів у бухгалтерському обліку

Ситуаційна задача № 8

Бюджетною установою за рахунок асигнувань по коду економічної класифікації видатків (КЕКВ) 2274 «Оплата природного газу» здійснено оплату спожитого газу у поточному році іншою господарською організацією (орендарем) в сумі 35000 грн.

Користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua)

Визначити який нормативно – правовий документ порушено (вказати статтю, пункт, абзац, частину) щодо нецільового використання бюджетних коштів?

Ситуаційна задача № 9

У розрахунках до кошторису потреби в бюджетних коштах у минулому році об'єктом контролю включено видатки у сумі 50000 грн. на виплату винагороди за вислугу років молодшому медичному персоналу, що не передбачено умовами Порядку виплати надбавки за вислугу років медичним та фармацевтичним працівникам державних та комунальних закладів охорони здоров'я, затвердженого постановою КМУ від 29.12.2009 р. № 1418.

Користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua)

Визначити який нормативно – правовий документ порушено (вказати статтю, пункт, абзац, частину) щодо завищення потреби в бюджетних коштах?

Питання для самостійного опрацювання теми:

4.6. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 1070 «Деякі питання здійснення розпорядниками (одержувачами) бюджетних коштів попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти».

4.7. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 квітня 2001 р. № 332 «Про граничні суми витрат на придбання автомобілів, меблів, іншого обладнання та устаткування, мобільних телефонів, комп'ютерів державними органами, а також установами та організаціями, які утримуються за рахунок державного бюджету».

Заняття 5. Організаційні основи державного фінансового аудиту

Мета практичного заняття – закріпити знання відносно організаційних питань проведення державного фінансового аудиту.

5.1. *Що необхідно проаналізувати під час попереднього вивчення об'єкта аудиту (зазначити):*

5.2. *Зазначити, що в першу чергу, аудиторська документація надає та має відображати:*

5.3. *Вказати, з яких основних етапів складається процес проведення державного аудиту:*

5.4. Зазначити, що можна віднести до зовнішніх факторів ризикових операцій:

- _____

- _____

- _____

- _____

5.5. На прикладі фінансового звіту (баланс) підприємства визначити рівень суттєвості.

Граничний рівень суттєвості є відсотком до загальної суми базового показника. Як правило, в якості базового показника рекомендується використовувати сальдо балансу станом на кінець звітного періоду.

Рівень суттєвості – це найбільше значення помилки бухгалтерської звітності, починаючи з якої її кваліфікований користувач з великим ступенем імовірності робить неправильні висновки та приймає неправильні економічні рішення.

Приклад визначення рівня суттєвості

Ділянка аудиту	Ризик	Рівень суттєвості	Коментарі
	Високий/ Середній/ Низький	Високий (2 %) Середній (1 %) Низький (0,5 %)	
Необоротні активи	Високий	2 %	Велика кількість активів та низький рівень фінансової дисципліни
Оплата праці	Високий	2 %	Велика питома вага у загальних видатках та складне правове поле
Дебіторська заборгованість	Середній	1 %	Людський фактор, зловживання, непрозорість
Кредиторська заборгованість	Середній	1 %	Людський фактор, зловживання, непрозорість

Відповідно до наведеного прикладу визначити рівень суттєвості (привести розрахунок), зазначити коментарі та зробити загальний висновок:

Рівень суттєвості підприємства

Ділянка аудиту	Розрахунок	Рівень суттєвості	Коментарі
		Високий (2 %) Середній (1 %) Низький (0,5 %)	
Необоротні активи			
Оплата праці			
Дебіторська заборгованість			
Кредиторська заборгованість			

Висновок: _____

5.6. Відповідно до підтверджених гіпотез аудиту зазначити недотримання норм законодавства (користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua) - вказати статтю, пункт, абзац, частину) та зробити висновок.

Гіпотеза 1. Порушення Порядку відрядження за кордон

Проведеним аудитом виявлено випадок відшкодування працівникам бюджетної установи нарахованих добових витрат в сумі 15500 грн. за відсутності відміток про перетинання державного кордону України в паспортному документі.

Висновок: _____

Гіпотеза 2. Неефективне використання бюджетних на розробку Програмного модулю

Державним фінансовим аудитом використання інформаційних технологій встановлено, що у минулому році на замовлення Комунального підприємства здійснено розробку програмного модулю «Система замовлення відеоконтенту» (Програмний модуль) вартістю 3 млн грн, функціональність якого спрямована на те, щоб фізичні особи мали змогу через інформаційну систему «Особистий кабінет» дистанційно замовити послугу, яка полягає в отриманні відеоматеріалу, що був записаний камерами відеоспостереження для вирішення особистих інформаційних потреб. Проте, в ході аудиту встановлено, що наразі даний Програмний модуль не може застосовуватися для тих функціональних цілей, для яких його було розроблено.

Зокрема, неможливість його використання пов'язана з тим, що наявні законодавчі прогалини та обмеження, які полягають у відсутності визначення у Положенні про комплексну систему відеоспостереження міста відомостей про осіб, які, згідно з чинним законодавством, можуть звертатися для замовлення контенту. Також не визначено, у якому порядку та за яких умов можна використовувати цю послугу.

Крім того, неможливість використання Програмного модулю у частині замовлення відеоконтенту із дитячих садків зумовлена фізичною неможливістю отримання згоди від кожного працівника або відвідувача дитячого садка на проведення відеозйомки, як це вимагають приписи (зазначити) _____

Висновок: _____

Гіпотеза 3. Можлива несплата обов'язкового збору при здійсненні державної реєстрації легкового автомобіля.

Державним фінансовим аудитом Головного управління Пенсійного фонду України досліджено питання сплати обов'язковою збору при здійсненні державної реєстрації легкового автомобіля територіальними органами з надання сервісних послуг Міністерством внутрішніх справ України. Повноваження цих органів, визначені законодавством, не передбачають здійснення контролю за правильністю нарахування та, відповідно, інформування платників про суму збору, що підлягає сплаті, і бюджетні рахунки для його зарахування до державного бюджету, відкриті в головних управліннях Казначейства.

В минулому році територіальним органом з надання сервісних послуг МВС здійснено державну реєстрацію легкового автомобіля. Згідно з договором поставки вартість автомобіля становить 1500 тис. гривень. Сума збору, яка підлягала до сплати – 75 тис. грн. Фінансовим аудитом виявлено, що збір під час здійснення державної реєстрації вказаного автомобіля не сплачено, чим порушено (зазначити) _____

Висновок: _____

Гіпотеза 4. Недостатній контроль за дебіторською заборгованістю є фактором ризику, що може призвести до недоотримання доходів

В ході державного фінансового аудиту Комунального підприємства проведеним аналізом оборотно-сальдових відомостей та карток з обліку дебіторів встановлено, що в бухгалтерському обліку підприємства обліковувалася дебіторська заборгованість термін виникнення якої більше трьох років в сумі 95 тис. грн. за фізичними особами по орендній платі за земельні ділянки.

Відповідно до наказу по Комунальному підприємству вищезазначену дебіторську заборгованість в сумі 95 тис. грн., в зв'язку з закінченням строку позовної давності, списано.

Статтею 256 Цивільного кодексу України визначено, що позовна давність - це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу. Загальна позовна давність встановлюється тривалістю у три роки (ст.257).

Відповідно до ст. 611 Цивільного кодексу України встановлено, що у разі порушення зобов'язання настають правові наслідки, встановлені договором або законом.

Суб'єкти господарювання та інші учасники господарських відносин повинні виконувати господарські зобов'язання належним чином відповідно до закону, інших правових актів, договору як то визначено статтею (вказати)

Висновок: _____

Питання для самостійного опрацювання теми:

5.7. Ознайомитись та опрацювати форми Робочого плану та Програми державного фінансового аудиту, що у них визначається.

РОБОЧИЙ ПЛАН проведення державного фінансового аудиту

(тема аудиту)

(найменування об'єкта аудиту)

Підстава для проведення аудиту				
Період охоплення аудитом				
Плановий обсяг коштів, що будуть охоплені аудитом (тис. грн), з них:				
державного бюджету				
місцевого бюджету				
інші кошти				
Плановий обсяг майна суб'єкта господарювання, що буде охоплений аудитом (тис. грн)				
Керівник аудиту		(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)		
Члени групи державних аудиторів		(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)		
Територіальні органи Держаудитслужби, що будуть залучені до збору інформації під час проведення аудиту (загальна кількість), з них:		Так/Ні		
участь у проведенні аудиту (найменування територіального органу Держаудитслужби)				
збору даних за окремими питаннями/гіпотезами аудиту (найменування територіального органу Держаудитслужби)				
зустрічні звірки				
№ п/п	Процес аудиту	Термін виконання	Відповідальний виконавець(ці)	Примітка
1	Питання для попереднього вивчення (аналізу) об'єкта аудиту відповідно до основних завдань аудиту			
2	Визначення гіпотез аудиту за результатами попереднього вивчення об'єкта аудиту			
3	Підготовка програми аудиту та подання на затвердження керівнику органу Держаудитслужби або одному з його заступників			

4	Подання для ознайомлення програми аудиту об'єкту аудиту			
4.1	Надіслання програми аудиту для ознайомлення територіальним органам Держаудитслужби, які будуть залучені до збору інформації (за потреби)			
5	Проведення аудиторських процедур			
6	Опрацювання довідок територіальних органів Держаудитслужби за результатами збору інформації (у разі їх залучення)			
7	Надання довідок щодо результатів дослідження гіпотез відповідно до програми аудиту			
8	Оформлення аудиторських доказів до проекту звіту, підготовка аудиторських висновків до проекту звіту			
9	Формування проекту звіту			
10	Подання проекту звіту об'єкту аудиту			
11	Обговорення та узгодження проекту звіту, підписання протоколу узгодження			
12	Надіслання звіту об'єкту аудиту			
13	Підготовка та надіслання інформації про результати аудиту			
14	Проведення моніторингу виконання поданих за результатами аудиту пропозицій та рекомендацій			

(Посада керівника аудиту)

(дата, підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

З Робочим планом ознайомлені:

(Посада члена групи державних аудиторів)

(дата, підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(Посада члена групи державних аудиторів)

(дата, підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(Посада керівника структурного підрозділу, посадова особа якого)

(дата, підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

залучається до аудиту)*

* зазначається у разі залучення до аудиту посадової особи іншого структурного підрозділу апарату Держаудитслужби

ЗАТВЕРДЖУЮ

(найменування посади)

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

20__ р.

ПРОГРАМА
державного фінансового аудиту

(тема аудиту)

(найменування об'єкта аудиту)

1. Найменування теми аудиту
2. Назва об'єкта аудиту та опис предмета дослідження
3. Підстава для проведення аудиту
4. Період охоплення аудитом
5. Плановий обсяг коштів, що охоплюються аудитом (тис. грн), з них: *державного бюджету/місцевого бюджету/ інші кошти*
6. Плановий обсяг майна, що охоплюється аудитом (тис. грн)
7. Склад групи державних аудиторів (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

8. Перелік учасників аудиту

9. Перелік методів, критерії та індикатори оцінювання, які будуть використовуватися під час аудиту

10. Основні результати попереднього вивчення об'єкта аудиту та дослідження питань відповідно до основних завдань аудиту

11. Проблема аудиту (може бути одна або декілька, залежно від результатів попереднього вивчення об'єкта аудиту)

12. Проблемні питання/гіпотези відповідно до основних завдань аудиту з розмежуванням їх за членами групи державних аудиторів/органом Держаудитслужби, які будуть проводити аудиторські процедури

(Посада керівника аудиту)

(дата, підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(Посада керівника самостійного
структурного підрозділу органу
Держаудитслужби)

(дата, підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

З Програмою ознайомлені:

(Посада члена групи державних
аудиторів)

(дата, підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(Посада члена групи державних
аудиторів)

(дата, підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Заняття 6. Організація проведення фінансового аудиту та аудиту ефективності.

Мета практичного заняття – закріпити знання щодо організації проведення фінансового аудиту та аудиту ефективності.

6.1. *Рахункова палата проводить аудит ефективності та фінансовий аудит щодо (зазначити)* _____

6.2. *Вказати методи аудиторських процедур:*

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____
- 5) _____
- 6) _____

6.3. *Основними прийомами фактичного контролю, які застосовуються з метою отримання аудиторських доказів, є (вказати):* _____

6.4. *Опрацювати типові формулювання аудиторського висновку.*

Типові формулювання аудиторського висновку

Вид висновку	Типові формулювання
Позитивний (існує безумовна позитивна згода)	За результатами аудиту (тема аудиту) Рахункова палата зробила висновок, що бухгалтерський облік (повна назва об'єкта аудиту) відповідає законодавчим та нормативним вимогам. Фінансову та бюджетну звітність підготовлено на основі реальних даних бухгалтерського обліку. Вона достовірно та повно подає інформацію про об'єкт аудиту станом на 01.01.20... згідно з нормативними вимогами щодо ведення бухгалтерського обліку та звітності в Україні. Операції з бюджетними коштами здійснювалися з дотриманням чинного законодавства України. Бюджетні кошти було використано за цільовим призначенням.
Умовно-позитивний (існує нефундаментальна незгода)	Під час проведення аудиту (тема аудиту) Рахунковою палатою встановлено факти порушень та недоліків під час здійснення (повна назва об'єкта аудиту) операцій з бюджетними коштами. Проте зазначені порушення та недоліки мають обмежений вплив на фінансову та бюджетну звітність об'єкта аудиту станом на 01.01.20... і не перевертають інформацію щодо його загального фінансового стану.

Негативний	Під час проведення аудиту (тема аудиту) Рахунковою палатою встановлено факти порушень та недоліків під час здійснення (повна назва об'єкта аудиту) операцій з бюджетними коштами. Допущені порушення суттєво впливають на фінансову та бюджетну звітність об'єкта аудиту та перекручують реальний стан справ. (Вибрати відповідно обставинам конкретного аудиту: "фінансова та бюджетна звітність має суттєві перекручення і недостовірно подає інформацію про об'єкт аудиту станом на 01.01.20..."; "не виконані вимоги щодо організації бухгалтерського обліку та звітності в Україні"; "операції з бюджетними коштами здійснювалися з недотриманням чинного законодавства України"; "бюджетні кошти було використано не за цільовим призначенням".)
Відмова від надання аудиторського висновку	Рахункова палата під час проведення аудиту (тема аудиту), не мала можливості перевірити факти (вказати факти) з причин (вказати причини неможливості). Наведені вище факти суттєво впливають на дійсний стан об'єкта аудиту. У зв'язку з відсутністю достатніх та прийнятних аудиторських доказів Рахункова палата не може надати об'єктивний аудиторський висновок.

6.5. Відповідно до підтверджених гіпотез фінансового аудиту та аудиту ефективності, зазначити недотримання норм законодавства (користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua) - вказати статтю, пункт, абзац, частину) та зробити висновок.

Гіпотеза 5. Взяття бюджетних зобов'язань без відповідних бюджетних асигнувань

Проведеним фінансовим аудитом міської ради встановлено, що розрахунки до бюджетних запитів, кошторисів, які б свідчили про планування потреби в коштах на роботи з капітального ремонту тротуарів у міській раді відсутні. До рішення міської ради про прийняття бюджету та/або внесення до нього змін бюджетні призначення на здійснення таких робіт не надавались та кошторисні призначення не затверджувались.

Таким чином, в порушення норм абзацу першого ч.1 ст.48 Бюджетного кодексу України міською радою укладено договір із Товариством для виконання робіт з капітального ремонту тротуарів на загальну суму 1500 тис. грн., чим недотримано вимоги (зазначити порушення бюджетного законодавства)

Висновок: _____

Гіпотеза 6. Прийняття неефективних управлінських рішень щодо оформлення/набуття права власності на автомобіль

В ході аудиту ефективності міської ради виявлено, що відповідно до рішення міської ради щодо оформлення/набуття права власності, придбаного Комунальною районною лікарнею автомобіля швидкої допомоги (по довіреності) без фактичної його передачі-отримання у власність, тобто без реєстрації за Комунальною районною лікарнею. За наявними процесуальними діями по відношенню до вказаного автомобіля, на нього накладено арешт та є предметом кримінального правопорушення. Загальна вартість автомобіля із медичним обладнанням становить 500 тис. гривень.

Висновок: _____

Питання для самостійного опрацювання теми

6.6. Користуючись Рекомендаціями з управління і контролю якості контрольних заходів, що проводяться Рахунковою палатою, затвердженого рішення Рахункової палати від 10.11.2015 № 8-5, (Додаток В) вказати наступні визначення.

Мета - чітке, однозначне визначення завдань, направлених на отримання конкретних результатів, які дадуть змогу зробити відповідні висновки: для фінансового аудиту - _____

Щодо визначення загальних показників: для аудиту ефективності - _____

для фінансового аудиту - Розподіл відповідальності, що складається з двох частин:

*Відносно відображення у Звіті всієї необхідної інформації:
для фінансового аудиту - _____*

Модуль 3

Оформлення результатів державного контролю та аудиту

Заняття 7. Особливості оформлення державних контрольних заходів

Мета практичного заняття – закріпити знання щодо особливостей документального оформлення результатів державних контрольних заходів.

7.1. *Акт ревізії органами державного фінансового контролю (Держаудитслужбою) складається у трьох примірниках:*

перший - для (зазначити) _____

другий - _____

третій - _____

Для унеможливлення підробки примірники акта візуються посадовою особою органу ДФК (продовжити) _____

7.2. *Всі додатки по мірі посилання на них в тексті акта ревізії нумеруються. Номер проставляється (продовжити)*

_____ шляхом запису: _____

7.3. *Який документ складається у разі недопущення посадової особи органу державного фінансового контролю до проведення зустрічної звірки та які органи інформуються?*

7.4 *Довідка зустрічної звірки складається (вказати) _____ примірниках. Перший, другий та третій примірники довідки долучаються до відповідних (зазначити) _____. _____ примірник довідки складається для _____*

7.5 *За результатами проведення документальних планових/позапланових виїзних/невиїзних перевірок Держподатслужбою, у разі встановлення порушень податкового, валютного та іншого законодавства оформляється (зазначити) _____, а в разі відсутності порушень - _____.*

Питання для самостійного опрацювання теми:

7.6. За наведеними умовами оформлення акта ревізії та умовними прикладами скласти акт ревізії.

Перша сторінка акта ревізії оформляється на бланку органу ДФК, на якій зазначається зверху донизу в окремих рядках:

- назва документа (акт), що зазначається посередині рядка великими літерами (**АКТ**);

- дата реєстрації (**25.05.20__**) і номер (**№ 07-25/25**) акта ревізії, що проставляються арабськими цифрами у одному рядку: дата – по лівому краю рядка, номер – по правому;

- місце складання (назва міста, села чи селища - **м. Калинівка**) акта ревізії, що зазначається по лівому краю рядка під датою.

Номер примірника акта ревізії проставляється в правому верхньому куті кожної сторінки арабськими цифрами шляхом запису: «**Примірник № __**».

На **останній сторінці** акта ревізії одразу після його констатуючої частини зазначається:

загальна кількість сторінок шляхом запису:

«**Акт складено на __ сторінках**»;

в наступних рядках після зазначення кількості сторінок: по лівому краю – посада, ініціали та прізвище посадової особи органу ДФК, яка проводила ревізію, або керівника групи (у випадку проведення ревізії у складі групи); по правому – посади, ініціали та прізвища посадових осіб об'єкта контролю, які мають підписувати акт ревізії. Підписи, ініціали та прізвища відповідних осіб проставляються в наступному нижньому рядку після зазначення їх посад. При цьому підписи зазначених осіб мають проставлятися з лівого боку ініціалів та прізвища.

Наприклад:

Головний державний аудитор
Північного офісу
Держаудитслужби

/підпис/ Микола ПЕТРЕНКО

Голова Калинівської районної
ради

/підпис/ Володимир СИДОРУК

Завідувач фінансово-
господарського відділу, головний
бухгалтер Калинівської
районної ради

/підпис/ Олена ТАРАСЮК

У вступній частині зазначається:

1. Тема ревізії, що зазначається посередині рядка і містить повну назву об'єкта контролю та період, що підлягав ревізії.

Наприклад: ревізії виконання кошторису виконавчого апарату Калинівської районної ради за період з 01.01.20__ по 31.12.20__

Використання скороченої назви об'єкта контролю в подальшому допускається лише після введення відповідного скорочення.

2. Підстава для проведення ревізії (пункт плану роботи, реквізити рішення суду, постанови слідчого тощо); перелік посадових осіб органів ДФК та залучених спеціалістів, що проводили ревізію, із зазначенням їх посад, прізвищ та ініціалів, а також реквізитів оформлених на них направлень (дати, номери та ким видано направлення); вид ревізії (планова, позапланова); період, що підлягав ревізії; дата початку і дата закінчення ревізії; інформація про зупинення та/або продовження ревізії (у випадку, коли мали місце такі факти); з відома яких посадових осіб проведено ревізію; інформація щодо проведення ревізії у відповідності до питань програми ревізії та робочого плану.

Наприклад: Відповідно до п. 2.5 Плану роботи Держаудитслужби Північного офісу на 2 квартал 20__ року та на підставі направлень на проведення ревізії від 05.05.20__ № 64 та № 65, виданих начальником Північного офісу Держаудитслужби, головним державним аудитором Петренко М.М. та провідним державним аудитором Матвійчук Л.О. проведено ревізію Калинівської районної ради (далі – районна рада) за період з 01.01.20__ по 31.12.20__.

Ревізію проведено з 05.05.20__ по 25.05.20__ у відповідності до питань програми ревізії з відома голови районної ради Сидорука В.І. та завідувача фінансово-господарського відділу, головного бухгалтера районної ради Тарасюк О.О. Ревізію було зупинено на період з 15.05.20__ по 17.05.20__ для проведення зустрічних звірок.

3. Загальні відомості про об'єкт контролю: місцезнаходження (юридична та фактична адреси), телефони керівника та головного бухгалтера об'єкту контролю (за наявності такої інформації), форма власності, код ЄДРПОУ, організаційно-правова форма господарювання, основні види діяльності відповідно до довідки з Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України, належність керівника до державних службовців чи посадових осіб місцевого самоврядування (у випадку, коли мав місце такий факт).

Наприклад: Юридична та фактична адреса районної ради – 00014, м. Калинівка, майдан Рад, 1.

Телефони – (04412) 22-22-22 (голова районної ради), (04412) 22-22-23 (головний бухгалтер).

Код ЄДРПОУ – 00000001;

Форма власності – комунальна; організаційно-правова форма господарювання – установа.

Вид діяльності – управління на рівні районів, міст, районів у містах.

Голова районної ради – посадова особа місцевого самоврядування.

4. Перелік посадових осіб об'єкта контролю, яким було надано право розпоряджатися рахунками в банку чи органах Державної казначейської служби, укладати договори, контракти та підписувати розрахункові документи (з правом першого та другого підписів) та акти виконаних робіт у періоді, що підлягав ревізії, із зазначенням конкретних дат.

Наприклад: *Посадовими особами районної ради, яким було надано право розпоряджатися рахунками та підписувати розрахункові документи у періоді, що підлягав ревізії, були:*

- з правом першого підпису:

голова районної ради Шепель Ю.О. – за період з 01.01.20__ по 15.05.20__;

голова районної ради Сидорук В.І. – за період з 16.05.20__ та станом на момент завершення ревізії;

- з правом другого підпису:

головний бухгалтер районної ради Тарасюк О.О. – за весь період, що підлягав ревізії.

5. Інформація про відмову керівника об'єкта контролю чи його заступників від підпису про отримання примірників програми ревізії, направлення на проведення ревізії чи копії рішення суду (у разі проведення позапланової виїзної ревізії за рішенням суду) у випадку, коли мають місце такі факти.

Наприклад: *Голова районної ради Сидорук В.І. та його заступники від підпису про отримання примірників програми ревізії та направлень на проведення ревізії відмовились.*

6. Інформація про ненадання об'єктом контролю журналу реєстрації перевірок у випадку, коли має місце такий факт.

Наприклад: *Посадовими особами районної ради журнал реєстрації перевірок в ході ревізії не надано.*

7. Які документи перевірялися в ході ревізії. Для цього складається відповідний додаток до акту ревізії, в якому зазначається перелік видів перевірених документів в розрізі кожного конкретного питання програми ревізії. При цьому, в акті ревізії робиться лише посилання на цей додаток.

Наприклад: *В ході ревізії кожного питання програми перевірялись документи, перелік яких наводиться у Додатку 1 до акта.*

Констатуюча частина акта ревізії починається із запису «Ревізією встановлено:», що зазначається посередині окремого рядка.

В констатуючій частині викладаються результати ревізії в розрізі кожного питання програми ревізії. При цьому інформація про результати ревізії кожного окремого питання програми ревізії починається з його назви, яка зазначається посередині окремого рядка.

Наприклад:

Ведення касових операцій. Розрахунки з підзвітними особами, у тому числі щодо видатків на відрядження

В інформації про результати ревізії кожного окремого питання обов'язково зазначається:

1. Спосіб проведення перевірки – суцільний чи вибірковий. У випадку застосування вибіркового способу обов'язково зазначаються конкретні періоди (дата початку і дата закінчення) чи/та конкретні операції (документи), що підлягали вибірковій перевірці. При значному переліку періодів та операцій (документів) відповідна інформація наводиться у Додатку до акта.

Наприклад: *Суцільною ревізією касових операцій у періоді, що підлягав ревізії, порушень не встановлено,*

або

Ревізію правильності нарахування та виплати заробітної плати проведено вибіркоким способом за серпень, вересень, жовтень 20__ року щодо всіх працівників районної ради та за квітень, травень, листопад 20__ року щодо окремих працівників: голови районної ради Сидорука В.І., заступника голови районної ради Панченка А.А., головного бухгалтера районної ради Тарасюк О.О.

У разі встановлення значної кількості однорідних порушень доцільно складати окремі розрахунки, накопичувальні відомості або таблиці, які необхідно долучати до акта як додатки. В такому випадку в акті слід зазначити суть, загальну суму таких порушень та період, в якому вони допущені, з посиланням на відповідний додаток.

Наприклад:

В порушення п. 4 Порядку обчислення середньої заробітної плати, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.02.1995 № 100, з вини головного спеціаліста фінансово-господарського відділу Бекеш Т.О. протягом 20__ року при нарахуванні заробітної плати за час відпустки в розрахунок включались виплати одноразового характеру, що призвело до переплат заробітної плати за час відпустки 15 працівникам на загальну суму 25000,00 грн., та, як наслідок, – до зайвого проведення нарахувань на заробітну плату та перерахування єдиного соціального на суму 5500,00 грн. (Розрахунок у Додатку ____ до акта).

У другому примірнику акта ревізії зазначається:

1) у випадку вручення першого та третього примірників акта ревізії під розписку посадовим особам об'єкта контролю – посада, прізвище та ініціали посадової особи об'єкта контролю, якій вручено акт, та дата відповідного вручення.

Наприклад: *Перший та третій примірники акта ревізії вручено завідувачу фінансово-господарського відділу, головному бухгалтеру Калинівської районної ради Тарасюк О.О.: /дата та підпис Тарасюк О.О. про отримання акта ревізії/;*

2) у випадку передачі першого та третього примірників акта ревізії через канцелярію (діловодну службу) – дата та номер реєстрації в журналі вхідної кореспонденції об'єкта контролю, підпис працівника канцелярії (діловодної служби), який здійснив реєстрацію.

Наприклад: *Перший та третій примірники акта ревізії передано через канцелярію Калинівської районної ради, вхідний номер від 25.05.20__ № 55, отримала головний спеціаліст Бойко В.В. /підпис Бойко В.В./;*

3) у випадку направлення першого та третього примірників акта ревізії рекомендованим поштовим відправленням з повідомленням – реквізити поштового повідомлення.

Наприклад: *Перший та третій примірники акта ревізії направлено рекомендованим поштовим відправленням з повідомленням від 25.05.20__ № 555.*

Після повернення об'єктом контролю першого та третього примірників акта ревізії та передачі органом ДФК для об'єкта контролю другого примірника акта ревізії, у першому та третьому примірниках акта зазначається інформація щодо надання об'єкту контролю (отримання об'єктом контролю) другого примірника акта за аналогічною формою, наведеною вище, в залежності від способу передачі цього примірника.

Заняття 8. Документальне оформлення результатів державного аудиту

Мета практичного заняття – засвоєння теоретичних знань відносно звітування за результатами державних фінансових аудитів, а також оформлення результатів фінансового аудиту та аудиту ефективності.

8.1. *Зазначити який документ складається за результатами проведення державних фінансових аудитів:* _____

8.2. *Резюме – це (вказати)* _____

8.3. *Керівник аудиту візує всі примірники звіту (зазначити)* _____

8.4. *За результатами моніторингу орган Держаудитслужби, який проводив аудит, дає оцінку стану їх виконання та впровадження за такими критеріями (означити):*

- _____
- _____
- _____

8.5. *Ознайомитись із формою Висновку щодо підготовки та розгляду проекту звіту (наказ Державної аудиторської служби України від 20.02.2017 № 39).*

8.6. *За результатами здійснення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) складається (вказати)* _____

12.7. *Звіт підписує та представляє на засіданні Рахункової палати (зазначити)* _____

8.8. *Вказати структурні складові звіту за результатами фінансового аудиту:*

- _____
- _____
- _____
- _____

Питання для самостійного опрацювання теми

8.9. Користуючись Рекомендаціями з управління і контролю якості контрольних заходів, що проводяться Рахунковою палатою, затвердженого рішення Рахункової палати від 10.11.2015 № 8-5, (Додаток В - II. Вимоги та критерії щодо підсумкової оцінки якості Звіту, підготовленого за результатами контрольного заходу) вказати наступні визначення.

Матеріали Звіту мають бути:

- обґрунтованими

- об'єктивними

- співставними

- конкретними

Вимоги до висновків

Вимоги до пропозицій

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ АКТИ, ОBOB'ЯЗКОВІ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ

1. Бюджетний кодекс України : закон України від 08.07.2010 № 2456-VI / Верховна рада України. 2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
2. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : закон України від 26.01.1993 № 2939 - XII / Верховна рада України. 1993. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>.
3. Про Рахункову палату : закон України від 02.07.2015 № 576-VIII / Верховна рада України. 2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text>.
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
5. Про управління об'єктами державної власності : закон України від 21.09.2006 № 185-V / Верховна рада України. 2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text>.
6. Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм : постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 N 106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2007-D0%BF#Text>.
7. Про затвердження Порядку проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами : постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2006 р. № 550. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/550-2006-%D0%BF>.
8. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні : постанова Правління Національного банку України від 29.12.2017 р. № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text>.
9. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 №879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>.

ЗМІСТ

	стор.
Загальні положення	3
Заняття 1. Організаційні основи державного контролю	4
Заняття 2. Теоретичні засади державного аудиту	6
Заняття 3. Організація контролю за активами підприємства	9
Заняття 4. Організація контролю за розрахунками, доходами та витратами	12
Заняття 5. Організаційні основи державного фінансового аудиту	16
Заняття 6. Організація проведення фінансового аудиту та аудиту ефективності	25
Заняття 7. Особливості оформлення державних контрольних заходів	29
Заняття 8. Документальне оформлення результатів державного аудиту	35
Список рекомендованих джерел	38

Навчальне видання

ОРГАНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ТА АУДИТУ
Робочий зошит

Укладачі: **Галкін** Василь Васильович
Галкіна Тамара Всеволодівна

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 2,5
Тираж ___ прим. Зам. № ___
Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.